

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

RR.1e-070/29/2009/imm

Warszawa, 18 grudnia 2009 r.

SECRETARIAT
Biuro Prasowe Senatu
wpłynięcie dn. 22.12.09
nr 9078 podpis

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szerowicz *Dariusz Marszałek*

W odpowiedzi na pismo z dnia 27 listopada br., znak: BPS/DSK-043-2191/09, przekazujące oświadczenie złożone przez senatora Grzegorza Wojciechowskiego podczas 44 posiedzenia Senatu RP w dniu 20 listopada 2009 r., uprzejmie przekazuję poniższe informacje.

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r., o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, Rada Ministrów wydała Rozporządzenie z dnia 15 czerwca 2007 r., w sprawie Narodowych Celów Wskaźnikowych na lata 2008 – 2013. Rozporządzenie to zobowiązuje, pod rygorem wysokich kar, podmioty wprowadzające paliwa do obrotu do uzyskania minimalnego udziału biokomponentów w ogólnej ilości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych wprowadzanych do obrotu, oraz określa procentowy udział biokomponentów w rynku paliw ciekłych na lata 2008-2013. Udział biokomponentów w paliwach ciekłych dla roku 2009 został określony na poziomie 4,6% wartości energetycznej, dla roku 2010 – 5,75% i będzie wzrastał w kolejnych latach do osiągnięcia w 2013 r. - 7,1%. Przyjęta w dniu 23 kwietnia 2009 r. przez Parlament Europejski i Radę Dyrektywa w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE zwiększa do 10% minimalny udział biokomponentów w paliwach transportowych jaki powinien zostać osiągnięty do 2020 roku przez poszczególne kraje członkowskie. Zobowiązanie to będzie miało istotny wpływ na rozwój rynku biopaliw w Polsce oraz wzrost zapotrzebowania na biokomponenty, co winno przyczynić się do wzrostu wykorzystania zbóż do produkcji bioetanolu.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, na podstawie informacji Prezesa Agencji Rynku Rolnego, Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki oraz własnych, na bieżąco monitoruje sytuację na krajowym rynku biokomponentów i biopaliw. W 2008 roku zużycie bioetanolu w rynku paliw transportowych znacznie wzrosło w porównaniu do lat poprzednich i wynosiło 185,6 tys. ton.

Ilość biokomponentów wprowadzonych na rynek paliw ciekłych w latach 2004 – 2009

<i>Rok</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009*</i>
<i>Bioetanol - zużycie w tys. ton</i>	38,3	42,8	84,3	70,8	185,6	107,4
<i>Estry - zużycie w tys. ton</i>	0,0	17,1	44,9	37,3	473,4	282,1

Źródło: Raporty dla KE oraz raporty Prezesa URE i Prezesa ARR.

* – I półrocze 2009 r.

Ministerstwo Gospodarki w „*Prognozach zapotrzebowania na paliwa i energię do 2030 roku*” stanowiących załącznik do dokumentu „*Polityka energetyczna Polski do 2030 roku*” określiło, że do 2020 roku zapotrzebowanie na bioetanol wzrośnie do poziomu 667 tys. ton, a na estry do poziomu 774 tys. ton. Wzrastające zapotrzebowanie na olej rzepakowy do celów energetycznych spowodowało wzrost powierzchni uprawy oraz zbiorów rzepaku. Ten kierunek produkcji stanowi pewną alternatywę dla części producentów zbóż.

Resort rolnictwa prezentuje jednoznaczne stanowisko, iż rozwój rynku biopaliw winien być oparty na biokomponentach wytwarzanych w kraju z dostępnych surowców rolniczych pochodzenia krajowego, co daje gwarancję realizacji nie tylko celów środowiskowych, a przede wszystkim gospodarczych i społecznych. Konsekwencją tego stanowiska są podejmowane przez resort działania inicjujące i wspierające działania koordynatora tego rynku – czyli Ministra Gospodarki. Z inicjatywy Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na forum Rządu analizowana jest sytuacja na rynku biopaliw i biokomponentów. W tym celu w resorcie rolnictwa przygotowano i przekazano pod obrady Komitetu Rady Ministrów, a następnie Rady Ministrów „*Kompleksową informację na temat realizacji Wieloletniego programu promocji biopaliw lub innych paliw odnawialnych na lata 2008 – 20014*”. W materiale tym przedstawiona została analiza obecnej sytuacji na krajowym rynku biokomponentów i biopaliw oraz ocena wpływu wdrożonych instrumentów prawnych na ten rynek. Po przyjęciu dokumentu, Rada Ministrów podejmie decyzje co do dalszych działań związanych z rozwojem krajowego rynku biopaliw.

Mając na uwadze duże nadwyżki zbóż nieprzydatnych do celów konsumpcyjnych oraz problemy z ich zagospodarowaniem, Minister Gospodarki, jako organ odpowiedzialny za rynek energii, przygotował projekt zmiany rozporządzenia z dnia 14 sierpnia 2008 roku, w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, uiszczenia opłaty zastępczej, zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii oraz obowiązku potwierdzania danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii. Projekt ten (dostępny na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki) poszerza definicję biomasy o ziarna zbóż niespełniające wymagań jakościowych w skupie interwencyjnym oraz usuwa wątpliwości interpretacyjne związane z zaliczeniem energii wytworzonej w wyniku spalania ziarna zbóż do energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Zmiana rozporządzenia ułatwi producentom zbóż zbycie tej części produkcji, która nie może być przeznaczona na cele konsumpcyjne, a przedsiębiorstwom energetycznym realizację międzynarodowych zobowiązań w sprawie przeciwdziałania zmianom klimatu.

Należy dodać, że Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 14 sierpnia 2008 r., zobowiązuje jednostki wytwórcze do corocznego zwiększania wykorzystania biomasy pochodzenia rolniczego w procesie spalania. W zależności od typu oraz wielkości instalacji, udział wagowy biomasy pochodzenia rolniczego w jednostkach wytwórczych o mocy elektrycznej powyżej 5MW powinien wynosić od 25% w 2010 r. do 100% w 2017 r., natomiast w przypadku jednostek hybrydowych oraz spalających wyłącznie biomasę o mocy elektrycznej powyżej 20 MW, udział ten powinien wynosić od 20% w 2010 r. do 60% w 2017 r., w ogólnej ilości biomasy dostarczonej do procesu spalania.

Istotnym elementem systemu wsparcia krajowego oraz wspólnotowego rynku zbóż są zakupy interwencyjne. Tworzą one swego rodzaju siatkę bezpieczeństwa podtrzymującą dochody rolników w sytuacji pojawiania się na rynku znacznych nadwyżek powodujących spadek cen rynkowych. Zmienione w ramach przeglądu prawodawstwa zasady interwencji, wprowadziły jako formę podstawową realizację zakupów z zastosowaniem procedury przetargowej. W ramach przetargu oferent oferuje do sprzedaży zboże wskazując cenę, jaką chce za nie otrzymać. Biorąc pod uwagę znaczne zróżnicowanie regionalne wspólnotowego rynku zbóż, Polska wniosowała o wprowadzenie możliwości organizowania przetargów dla wybranych regionów. Zastosowanie takiego podejścia umożliwi realizację zakupów w regionach posiadających nadwyżki zbóż, jednak niemogących konkurować cenowo np. z regionami posiadającymi sprzyjające warunki przyrodnicze i wyższy poziom płatności bezpośrednich.

Na forum Komisji Europejskiej delegacja Polski wielokrotnie wskazywała na potrzebę wspierania rynku poprzez realizację przetargu na eksport zbóż z zastosowaniem refundacji eksportowych. Wsparcie to powinno być wdrażane w regionach, w których sytuacja rynkowa tego wymaga. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wniosował o wprowadzenie takiego rozwiązania jedynie w krajach, w których ceny rynkowe są na poziomie lub poniżej poziomu ceny interwencyjnej. Przyjęcie takiego rozwiązania zapobiegnie wdrażaniu instrumentu wsparcia rynku w sytuacji, kiedy w danym kraju taka potrzeba nie występuje. Umożliwi również wspieranie rynku tam gdzie jest to wymagane. Zastosowanie tego rozwiązania skoordynuje działania prowadzone na rynku wewnętrznym Wspólnoty (zakupy interwencyjne) ze wsparciem eksportu.

Odnosząc się do kwestii uruchomienia skupu zbóż z przeznaczeniem na uzupełnienie rezerw gospodarczych kraju, informuję że stosowny wniosek Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi przekazał Prezesowi Agencji Rezerw Materiałowych oraz Ministrowi Gospodarki.

Zagadnienia dotyczące sytuacji dochodowej w rolnictwie są przedmiotem szczególnego zainteresowania Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dochody rolnicze stanowią bowiem jeden z kluczowych parametrów sprawności sektora rolnego. Zapewnienie godziwych dochodów jest jednym z głównych celów resortu, Rządu oraz Wspólnej Polityki Rolnej, którą polskie rolnictwo objęte jest od 2004 r.

Obecna sytuacja w polskim rolnictwie w zakresie opłacalności produkcji i dochodów gospodarstw jest pod silnym wpływem spadku cen produktów rolnych na światowych rynkach, a także spowolnienia wzrostu gospodarczego. Analizując sytuację w poszczególnych sektorach produkcji rolnej trzeba stwierdzić, iż w danym okresie poziom opłacalności

produkcji jest zwykle zróżnicowany i uzależniony od wielu czynników. Część z nich, jak np. warunki agrometeorologiczne są niezależne od człowieka, ale mają istotny wpływ na wielkość zbiorów a w efekcie również i na poziom cen oraz opłacalność. Należy również zwrócić uwagę, że poszczególne gałęzie produkcji rolniczej są ze sobą wzajemnie powiązane. Dla przykładu niskie ceny zbóż powodują spadek opłacalności ich uprawy, natomiast mają pozytywne przełożenie na opłacalność produkcji zwierzęcej. Z kolei wzrost pogłowia zwierząt powoduje zwiększone zapotrzebowanie na pasze a tym samym może spowodować wzrost cen zbóż i ich opłacalność. Idealem byłoby wzajemne zbilansowanie produkcji roślinnej i produkcji zwierzęcej z zapotrzebowaniem rynku, jednak w praktyce gospodarki rynkowej, szczególnie w warunkach postępującej globalizacji jest to raczej niemożliwe. Stąd też wahania cen i zróżnicowanie opłacalności produkcji rolnej będzie trudne do uniknięcia także w przyszłości.

W ostatnich dwóch latach, po raz pierwszy tak wyraźnie, obserwowany jest wpływ na nasze rolnictwo sytuacji na świecie. Począwszy od 2007 r. mieliśmy do czynienia z gwałtownym wzrostem cen zbóż czy mleka. W 2008 r. na świecie i w Polsce ceny tych produktów gwałtownie spadły co może oznaczać, że ich poziom był kształtowany działaniami spekulacyjnymi.

Dobre zbiory zbóż w 2008 r. oraz w 2009 r. (dużo lepsze niż w 2007 r. oraz w 2006 r.) niewątpliwie przyczyniły się do spadku cen tych produktów, w kraju i na rynkach międzynarodowych. Spadkom cen, szczególnie zbóż w ostatnich dwóch latach, zarówno w kraju jak i na świecie, towarzyszyły podwyżki cen środków do produkcji, głównie nawozów mineralnych jak również środków ochrony roślin. Osłabienie kursu złotego pod koniec 2008 r. i na początku 2009 r. przyczyniło się do wzrostu kosztów importu środków do produkcji rolnej, jak również surowców do ich produkcji, co w dalszym ciągu sprzyjało utrzymaniu wysokich cen. Obecnie przeciętne ceny środków do produkcji pozostają na poziomie wyższym od obserwowanego w latach 2006-2007, chociaż na rynku nawozów mineralnych w ostatnich miesiącach obserwuje się spadek o ok. 10%. Niektóre zakłady sygnalizują możliwość dalszych obniżek cen.

Aktualnie wyższe niż rok temu są ceny świń, bydła i drobiu, niższe są natomiast ceny zbóż oraz mleka. Ma to wpływ na wzrost przychodów producentów żywca (przy niższych cenach zbóż i pasz) oraz spadek przychodów producentów zbóż (przy wzroście cen nawozów i środków ochrony roślin) i mleka.

Pozytywny dla przychodów rolniczych efekt zmian kursu dotyczy wsparcia bezpośredniego. Pomimo corocznego wzrostu płatności bezpośrednich w euro aprecjacja złotego szczególnie od 2006 r. istotnie ograniczała ten wzrost wyrażony w złotych. Zmiana tej sytuacji nastąpiła w tym roku, kiedy to ze względu na duże osłabienie złotego jednolita płatność obszarowa wzrosła o ok. 50%. Mając na uwadze fakt, iż płatności bezpośrednie wciąż stanowią bardzo ważny element dochodów rolniczych, szczególnie dla najmniejszych gospodarstw rolnych, zwiększenie kwoty wsparcia bezpośredniego za 2009 r. będzie odgrywać istotną rolę w sytuacji dochodowej polskich rolników.

W związku z kryzysem gospodarczym o zasięgu światowym, odczuwalnym również w produkcji i przetwórstwie rolno-spożywczym, resort rolnictwa dąży do przeciwdziałania jego skutkom oraz zabezpieczenia skutecznej ochrony dochodów producentów m.in. z tego

też względu w styczniu 2009 r. opracowano dokument pt. „*Działania Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na rzecz stabilności i rozwoju*” (materiał zamieszczony na stronie internetowej MRiRW), w którym przedstawiono propozycje działań mających na celu wsparcie rolników, małych i średnich przedsiębiorstw, grup producentów rolnych i spółdzielni rolników, a także wsparcie eksportu rolno – spożywczego i przyspieszenie absorpcji środków Unii Europejskiej.

Ponadto, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi konsekwentnie podejmował i podejmuje działania, aby w ramach obecnej Wspólnej Polityki Rolnej Wspólnota aktywnie realizowała działania interwencyjne mające na celu niwelowanie niekorzystnych zjawisk na rynkach rolnych czy wcześniejsze przeciwdziałanie tym zjawiskom. W tym miejscu należy przypomnieć, iż wszystkie wynikające ze Wspólnej Polityki Rolnej mechanizmy rynkowe są uruchamiane przez Komisję Europejską na mocy przepisów wspólnotowych, zatem poszczególne państwa UE, w tym Polska, nie mają możliwości samodzielnego wprowadzania innego rodzaju wsparcia dla rynków rolnych. W takiej sytuacji za bardzo ważne należy uznać wnioski zgłaszane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na forum Wspólnoty. Za przykład można podać wnioski w sprawie przywrócenia ochrony celnej wspólnotowego rynku zbóż czy przywrócenia refundacji wywozowych do przetworów mlecznych.

Oprócz ww. kwestii, które były poruszane na posiedzeniach Rady Ministrów ds. Rolnictwa i Rybołówstwa, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wielokrotnie przedstawiał na posiedzeniach sprawy priorytetowe dla polskiego rolnictwa mające dodatkowo wpływ także na poziom dochodów rolników.

Odnosnie wyrównania poziomu dopłat bezpośrednich po 2013 roku, które pozwoliłyby na zmniejszenie dysproporcji dochodowych rolników w porównaniu z innymi grupami zawodowymi, uprzejmie informuję, że polscy rolnicy objęci są tymi samymi rozwiązaniami Wspólnej Polityki Rolnej, które obejmują wszystkich rolników w całej UE. Czynnikiem mającym kluczowe znaczenie dla osiąganych przez rolników dochodów jest wysokość otrzymywanego przez nich wsparcia bezpośredniego. Istniejące różnice w tym obszarze są przedmiotem stałej krytyki ze strony niemal wszystkich państw członkowskich, które przystąpiły do UE po 2004 roku.

Wyrównanie wysokości wsparcia bezpośredniego do poziomu krajów „starej UE” należy rozpatrywać w kontekście: (i) zasady stopniowego dochodzenia do ich pełnej wysokości, zapisanej w Traktacie Akcesyjnym; (ii) perspektywy finansowej na lata 2007-2013, określającej wysokość środków z budżetu UE na wsparcie bezpośrednie we Wspólnocie; (iii) zróżnicowania wysokości wsparcia bezpośredniego w poszczególnych krajach UE. Trzeba pamiętać, że dwa pierwsze czynniki zasadniczo determinują brak możliwości wyrównania poziomu wsparcia bezpośredniego polskich rolników do poziomu „starej UE” przed 2013 r. Należy podkreślić, że kwestia zróżnicowania płatności w UE była wcześniej wielokrotnie podnoszona przez Polskę w debacie na forum UE, w tym przede wszystkim w ramach przeglądu WPR przeprowadzonego w 2008 r. Dzięki staraniom Polski, jednym z efektów zawartego porozumienia kończącego ten przegląd, było zobowiązanie Komisji i Rady do przeanalizowania problemu dużego zróżnicowania płatności bezpośrednich w skali UE i jak najszybszego przedstawienia odpowiednich rozwiązań. Choć perspektywa

finansowa na lata 2007-2013 blokuje możliwości wyrównania wysokości płatności bezpośrednich, to w rezultacie starań Polski przeznaczono tylko dla „nowych” państw członkowskich środki w wysokości 270 mln euro (w tym dla Polski ok. 90 mln euro) na dodatkowe zasilenie kopert płatności bezpośrednich w latach 2010-2012.

Polska, tak jak większość „nowych” krajów członkowskich Unii Europejskiej (z wyjątkiem Słowenii i Malty), stosuje uproszczony system płatności bezpośrednich (SAPS). Płatności te podlegają stopniowemu dochodzeniu do poziomu stosowanego w krajach UE-15. W związku z tym ich poziom wzrasta corocznie (do momentu osiągnięcia wartości 100%, tj. do roku 2013) i począwszy od 2004 r. kształtował się w sposób następujący: 25%, 30%, 35%, 40%, 50%, i w 2009 r., 60% poziomu płatności stosowanych w Unii Europejskiej na dzień 30 kwietnia 2004 r. Zasada ta obowiązuje wszystkie „nowe” państwa członkowskie.

Korzystając z możliwości przewidzianej prawem wspólnotowym, Polska stosuje krajowe płatności uzupełniające, które mogą być stosowane w wysokości do 30% płatności stosowanych w krajach UE-15 na dzień 30 kwietnia 2004 r. Oznacza to, że w 2009 r. całkowite płatności dla polskich producentów wyniosą 90% (60% z budżetu UE + 30% z budżetu krajowego) płatności stosowanych w UE-15, natomiast już w 2010 r. całkowite wsparcie skierowane do polskich producentów (przy maksymalnym uzupełnieniu krajowym wynoszącym 30%) może wynieść 100% płatności stosowanych w Unii Europejskiej w dniu 30 kwietnia 2004 r. Pomimo, iż stosowanie wsparcia krajowego w maksymalnej wysokości nie jest obowiązkowe dla państw członkowskich, w Polsce stosowano tę formę pomocy na najwyższym poziomie dopuszczonym Traktatem Akcesyjnym. Nie jest to łatwe w napiętej sytuacji budżetu krajowego.

Podobnie jak w przypadku krajów „starej” UE, w nowych państwach członkowskich podstawą dla określania kopert finansowych płatności bezpośrednich był poziom produkcji rolnej i jej intensywność w okresie referencyjnym (historycznym). W tej sytuacji, ze względu na zróżnicowanie tej intensywności pomiędzy „starymi” i „nowymi” krajami, pomimo zastosowania takich samych jednostkowych stawek wsparcia dla wyliczenia całkowitych kopert finansowych dla płatności bezpośrednich, stawki „powierzchniowe” (na hektar użytków rolnych) są na ogół zdecydowanie wyższe w „starych” krajach UE niż w państwach „nowych”.

Obecnie, system wsparcia bezpośredniego w UE stracił swoje powiązanie z rodzajem prowadzonej produkcji rolnej, a otrzymywanie przez rolników płatności bezpośrednich jest uwarunkowane przestrzeganiem przez nich pewnych wymogów z zakresu ochrony środowiska, dobrostanu zwierząt oraz bezpieczeństwa i higieny żywności. Stanowi to podstawową przesłankę do odejścia od istniejącego obecnie, wynikającego z historycznej intensywności produkcji, sposobu dystrybucji wsparcia bezpośredniego pomiędzy państwami członkowskimi, skutkującego jego wysokim zróżnicowaniem. Rząd RP dokłada wszelkich starań, aby ten stan rzeczy zmienić w kolejnej perspektywie finansowej (od 2014 r.) i dąży do wprowadzenia nowego systemu płatności, opartego o nowe kryteria, związane z nowymi celami WPR i wymogami nakładanymi na rolników, który umożliwi przede wszystkim znaczące zmniejszenie lub zniwelowanie różnic w wysokości płatności pomiędzy krajami UE-27. Znalazło to wyraz w przyjętym przez Radę Ministrów stanowisku Polski w sprawie przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 r., którego elementy były prezentowane przez

